

www.e-rara.ch

**Silva locorum, qui frequenter in concionibus occurrere solent, omnibus
divini verbi concionatoribus, cum primis utilis & necessaria**

Luis

Venundatur Parisiis, 1586

Zentralbibliothek Zürich

Shelf Mark: RRa 166

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-26764>

Eloquentia.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

renis incubant, & secularium hominum more terrenis negotijs implicantur.

Vespertilio immūdum per legem animal est, qui quidem proximus terræ volat, nec in alium pennis erigitur, & vespere quidem non die volat, pennisque ipsis pro pedibus vitur, vbi ingrediendum est. Per hoc igitur animal illi consuetudine accipiatur, qui terrena sciētia præditi circa terram volant, vt qui sola terrena sapiant, meridiemque diuinæ cognitionis ignorēt. Cumque ingrediendum est pennis pro pedibus vtuntur: quoniam sciētiæ suæ alas ad terram, hoc est, ad terrena lūcra conuertunt.

Magna sciētiæ cōmendatio quod Salomō optione sibi à Domino promissa, vt quidquid vellet ab eo peteret, scientiam & gubernandi peritiam, & cor docile petierit. Quam eius petitionem ita Dominus probauit, vt de eo protinus dicatur. Placuit autē sermo coram Domino, quod Salomon postulasset huiusmodi rem: dixitque ei Dominus. Quia postulasti verbum hoc, & nō petisti tibi dies multos, nec diuitias, dedi tibi cor sapiens & intelligens, &c. Sed & hæc quæ non postulasti, dedi tibi diuitias, scilicet, & gloriam. Quo in loco vides quomodo misericordia Dei, & merita supplicum excedit & vota.

Eloquentia.

Iam venerat Carthaginem quidam Manichæorum Episcopus, *August.*
Faustus nomine, magnus laqueus diaboli, & multi implicabatur in eo per illecebram suauiloquentiæ: quam ego tamen laudabam, discernebam tamen à veritate rerum, quarum discendarum audis erā, nec quali vasculo sermonis, sed quid mihi sciētiæ comedendum apponeret.

Ergo vbi venit Faustus, expertus sum hominem gratum & iucundum verbis, & ea ipsa, quæ illi solent dicere multo suauius garrientem. Sed quid ad meam sitim pretiosorum poculorum decentissimus ministrator? iam rebus talibus satiata erāt aures meæ, nec ideo mihi meliora videbantur, quia melius dicebantur, nec ideo vera, quia diserta, nec ideo sapiens anima, quia vultus congruus & decorum eloquium. Illi autem, qui eum mihi promittebant, non boni rerum aestimatores erant, & ideo illis videbatur prudens, & sapiens, quia delectabat eos loquens.

Sensu

senti autem illud genus etiam veritatem habere suspectā, & ei nolle acquiescere, si compro atque vberi sermone promeretur. Me autem iam docueras Deus meus mitis & occultis modis, & præterea credo quod tu me docueris, quoniā verū est, nec quis quam præter te alius est doctor veri, vbiunque & vndecunque claruerit. Verbis autem ornatis & inornatis, sicut vasis vrbanis, & rusticanis, utrosque cibos posse ministrari. Igitur auditas mea, qua illum tantopere expectaueram hominem, delectabatur quidem, motu affectuque disputantis, & verbis congruentibus, atque ad vestiendas sententias facile occurrētib. August. confes. lib. 5.

Cum enim non satagerem discere quæ dicebat Ambrosius, sed tantum quemadmodum dicebat audire, veniebant in animū meū simul cum verbis quæ diligebam, res etiam, quas negligebam. Nec enim dirimere poteram. Et dum cor aperirem ad excipiendum, quam diserte diceret, pariter intrabat, & quam vere diceret, gradatim quidem. August. confes. lib. 5.

Maxime est vtile nosse ita esse præponendas verbis sentētijs, ut præponitur animus corpori: Ex quo fit, ut malle debeant homines, prudentiores quam disertiores inuenire sermones, sicut malle debent prudentiores, quàm formosiores habere amicos. Idem in lib. de catechiz. rud.

Hieron.

Dæmonum cibus est carmina poetarum, secularis sapiētiz vanitas, rhetoricorum pompa verborum, hæc sua omnes vanitate delectant, & dum aures versibus dulci modulatione currentib. capiunt, animam quoque penetrant, & pectoris interna deuinciunt. Hieron. in epist.

De scripturis disputantem, non docet Aristotelis argumenta conquirere: nec ex flumine Tullianæ eloquentiæ ducēdus est rivulus: nec aures Quintiliani flosculis, & scholari declamatione mulcendæ: sed pedestris & quotidianæ similitudinis & nulla lucubratione redolens oratio necessaria est, quem explicet, sensum edisserat, obscura manifestet. Idem in epist. ad Damas. Pap.

Idem de Paulini oratione sic ait, sed idipsum genus eloquii pressum est & nitidum: & cum Tulliana luceat puritate, crebri est in sententijs. Iacet enim (ut ait quidā) oratio in quādam verba

verba laudantur. Præterea magna est rerum consequentia, & alterum pendet ex altero. Quidquid assumpseris, vel finis superiorum est, vel initium sequentium. Idem ad Paulinum.

Verbo solum adolescentem, & studentem eloquentiæ, cum sapientia sit inanis, non aliud quam iustitiæ hostem reputes: & pro huiusmodi falsis fratribus dicit ille magister disciplinæ. Manus nemini cito imposueris. Bern. de Confid.

Optimus hominis thesaurus est, & ingens gloria, paucis qui mētorat singula verbis. Hesiod.

Vt hominis decus est, ingenium, sic ingenij lumen est eloquentia. Cicero declarat. orat. Cicero.

Nihil est tam incredibile quod dicendo non fiat probabile. Nihil tam horridum, tam incultum quod non splendescat oratione, & tanquam excolatur. Idem in Parad.

Eloquens hoc vel maximè differt à disertto. Disertus est enim qui potest satis acute ac dilucide apud mediocres homines, ex cōmuni quadam hominum opinione dicere. Eloquens vero qui mirabilius & magnificentius augere potest, atque ornare quæ vult omnes omnium rerum quæ ad dicendum pertinent fontes animo ac memoria continet. Idem. 1. de Orat.

Doloris magnitudo vim quandam nobis dicēdi dat & tribuit. Idem ad Atticum. lib. 4.

Nomine oratoris & docti ornandus est qui scelus fraudēque nocentis possit dicendo subijcere odio civium supplicioque cōstringere: idemque ingenij præsidio innocentiam, iudiciorum perna liberare: idemque languentem labentemque populum aut ad decus excitare, aut ab errore deducere aut inflammare in improbos, aut incitatum in bonos mitigare: qui denique quencumque in animis hominum motum res & causa postulet eum dicendo vel excitare possit vel sedare. Idem. 1. de Orat.

Idipsam dicere nunquam est nō ineptum, nisi cum est necessarium. Ibidem.

Oratio debet esse ornatior sententijs quam verbis. Idē in Part. Orat.

Mandare quæquam literis cogitationes suas, qui eas nec dispo-
nere nec illustrare possit, nec delectatione aliqua allicere lecto-
rē, hōis est intēperanter abutētis & otio & literis. Idē. 1. Tuscul.

Scylus

Stylus est optimus & præstātissimus dicendi effector ac magister. Idem. 1. de Orat.

Nihil est aptius ad delectationem lectoris, quam temporum varietates fortunæq; vicissitudines: q̄ & sinobis optabiles in experiendo non fuerunt, in legendo tamen erunt iucundæ. Idem Lucio fam. 5.

Marcus Antonius cui vel primas eloquētiæ Patrum tribuebat ætas, vir natura peracutus & prudens, disertos ait se vidisse multos, loquentem omnino neminē: Insi debet videlicet in eius mēte species eloquentiæ quam cernebat animo, re ipsa non videbat. Idē de Orat. ad Brut.

Vt in vita sic in oratione nihil est difficilius quā quod deceat videre. Ibidem.

Vt nulla materia tam facilis ad exardescendum est, quæ nisi moto igne ignem concipere possit, sic nulla mēs est tā ad comprehendendā vim oratoris parata, quæ possit incendi nisi inflammatus ipse ad eam & ardens accesserit. Idem. 2. de Orat.

Vt mulieres ideo bene olere, quod nihil olent, videtur: ita hoc ipso est ornatior oratio, quod ornamenta negligunt. Idem Attic. fam. lib. 2.

Socrates. Socrates cū ei sermo barbarus exprobaretur. Ego quidē, dixit, barbarus sum verbis, vos autem moribus.

Theocrit. Theocritus Chius ineptū quendā Poētā recitantē auscultās, & interrogatus ab eo quānā ei placerēt, respōdit, Quæ omisiisti.

Demost. Demosthenes à quodā interrogatus quēadmodū esset dicēdi facultatem adeptus, Plus (inquit) olei quā vini consumēdo.

Aristo. Versus informes gignit catulos, eos lambendo format: ita rudē ingenij fœtum diutina cura expoliri conuenit. Arist.

Rerum omnium thesaurus memoria, quæ nisi custos inuētis, cogitatisque rebus & verbis adhibeatur, intelligimus omnia, et si præclarissima fuerint, in oratore peritura. Idem. 1. de Oratore.

COLLE

¶ Fauus mellis cōposita verba, dulcedo animæ, & sanitas ossiū. Vnde autem hæc faciūdia potissimum petenda sit, declarat idem Salomon paulō ante cū ait: Cor sapientis erudiet os eius, & labijs eius addet gratiā. Ex corde enim diuinæ lucis & charitatis radijs

radijs illustrato, ignita diuinorum eloquiorū verba funduntur: vt possit vir pius cum Propheta dicere: Eructauit cor meum verbum bonum. Animus enim piorum diuini spiritus epulis saginatus ex abundantia cordis verba sapientiae eructare solet.

Contra eos qui vitam omnem in excolenda lingua, neglecta interim vita & studio sapientiae insumunt, mīre facit diuina illa Salomonis sententia: Qui tantum verba sectatur, nihil habebit: qui autem possessor est mentis, saluabit animā suam, & custos prudentiae inueniet bona. Dicit autē, Qui tāq̃ verba sectatur, vt intelligas non dāari hoc studium, nisi cum vera sapientia negligitur.

Eruditam eloquentiam Salomon his verbis commendat. Est aurum & multitudo gemmarum, vas autē pretiosum labia scientiae. Ecclesiasticus vero, Tibia (inquit) & cithara suauem faciunt melodiam, & super vtraque lingua suavis.

Ex variarum gentium spolijs apparauit Dauid ea quae ad templi fabricam necessaria erant. Ex aere vero quod sustulit de ciuitatib. Adadezer, fecit Salomon omnia vasa aerea, & columnas, & altare. Quibus rebus hoc significari videtur, studijs eloquentiae literisque Gentilium Ecclesiae columnas, & altare, hoc est, sacerdotes & doctores ad eam fulciendā fuisse instructos. Quod Diuus Hieronymus, Cyprianus, Basilus ceterique patres Gentilium disciplinis eruditi faciliē indicant. 1. Reg. 8.

Ecli. 4.

Bonum.

TRia sunt genera bonorum: maxima animi, secunda corporis, externa, tertia. Cicero. 3. Tuscul.

Nihil bonum, nisi quod honestum: nihil malum, nisi quod turpe. Idem Attico. lib. 10. fam.

Rerum expetendarum tria sunt genera. Nam est quiddam, quod sua vi nos allicit ad se se, non emolumento captans aliquo, sed trahens sua dignitate: quod genus, virtus, scientia, veritas est. Aliud autem non propter suam vim & naturam, sed propter fructum atque vtilitatem petendum, quod pecunia est. Tertium est ex horum partibus iunctum, quod & sua vi & dignitate nos inductos ducit, & praese gerit quandā vilitatē quo magis expetatur, vt amicitia, bona aestimatio. Cicero. 1. de Inuent.

Homi-